

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

SONEPHET SILIYAVONG

**NGHIÊN CỨU KHU HỆ LƯỠNG CƯ - BÒ SÁT VÀ MỘT SỐ
ĐẶC ĐIỂM SINH HỌC, SINH THÁI TẠI KHU BẢO TỒN
QUỐC GIA NẶM HÀ, TỈNH LUÔNG NẶM THA,
NƯỚC CỘNG HÒA DÂN CHỦ NHÂN DÂN LÀO**

LUẬN VĂN THẠC SĨ SINH HỌC

THÁI NGUYÊN - 2018

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

SONEPHET SILIYAVONG

**NGHIÊN CỨU KHU HỆ LƯỠNG CƯ - BÒ SÁT VÀ MỘT SỐ
ĐẶC ĐIỂM SINH HỌC, SINH THÁI TẠI KHU BẢO TỒN
QUỐC GIA NẶM HÀ, TỈNH LUÔNG NẶM THA,
NƯỚC CỘNG HÒA DÂN CHỦ NHÂN DÂN LÀO**

Ngành: Sinh thái học

Mã ngành: 8.42.01.20

LUẬN VĂN THẠC SĨ SINH HỌC

**Người hướng dẫn khoa học: 1. PGS.TS. HOÀNG VĂN NGỌC
2. TS. NGUYỄN THIÊN TẠO**

THÁI NGUYÊN - 2018

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu củacuariêng tôi. Các số liệu, kết quả của luận văn là hoàn toàn trung thực, do tôi thu thập và xử lí. Đồng thời, luận văn này chưa từng được bảo vệ trước bất kỳ một hội đồng nào trước đây.

Thái Nguyên, tháng 6 năm 2018

Tác giả luận văn

Sonephet SILIYAVONG

LỜI CẢM ƠN

Trong quá trình thực hiện đề tài, tôi đã nhận được sự hướng dẫn khoa học rất tận tình của PGS.TS. Hoàng Văn Ngọc, khoa sinh học trường Đại học Sư phạm Thái Nguyên và TS. Nguyễn Thiên Tạo, Viện sinh thái và Tài nguyên Sinh vật, Viện Hàn lâm KH & CN Việt Nam. Xin được gửi đến các thầy những tình cảm thiêng liêng và lòng biết ơn sâu sắc nhất.

Ngoài nỗ lực của bản thân, tôi đã nhận được sự giúp đỡ và tạo điều kiện thuận lợi của các thầy cô trong khoa Sinh học, phòng Đào tạo - Trường Đại học Sư phạm Thái Nguyên; Ban quản lí và cán bộ Sisuphan Lorvanhphai cục kiểm lâm, Đảng ủy, Hội đồng nhân dân bàn Nặmkông, huyện Namtha, tỉnh Luông nặmtha cũng như nhân dân địa phương trong quá trình thu thập tài liệu và thực địa. Tôi xin trân trọng cảm ơn về sự giúp đỡ quý báu đó.

Xin được bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới gia đình, thủ trưởng đơn vị và các anh chị em đồng nghiệp đã hết lòng giúp đỡ, động viên tôi vượt qua khó khăn để hoàn thành luận văn này.

Một lần nữa, tôi xin trân trọng cảm ơn!

Thái Nguyên, tháng 6 năm 2018

Tác giả luận văn

Sonephet SILIYAVONG

MỤC LỤC

	Trang
Lời cam đoan	i
Lời cảm ơn.....	ii
Mục lục	iii
Danh mục các kí hiệu viết tắt	iv
Danh mục các bảng và biểu đồ.....	v
Danh mục các hình	vi
MỞ ĐẦU	1
1. Lí do chọn đề tài	1
2. Mục tiêu của đề tài.....	2
3. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của đề tài.....	2
4. Nội dung nghiên cứu	3
Chương 1: TỔNG QUAN VẤN ĐỀ NGHIÊN CỨU	4
1.1. Lịch sử nghiên cứu về lưỡng cư, bò sát ở Lào	4
1.2. Lịch sử nghiên cứu LC BS ở tỉnh Luông Nậm Tha, Lào	8
1.3. Điều kiện tự nhiên, kinh tế và xã hội khu vực nghiên cứu.....	9
1.3.1. Điều kiện tự nhiên	9
1.4. Đặc điểm kinh tế - xã hội.....	11
1.4.1. Điều kiện kinh tế.....	11
1.4.2. Điều kiện xã hội.....	12
1.4.3. Vận chuyển	12
Chương 2: MỤC ĐÍCH, ĐỐI TƯỢNG, ĐỊA ĐIỂM, THỜI GIAN, THIẾT BỊ VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	13
2.1. Mục đích nghiên cứu	13
2.2. Đối tượng nghiên cứu	13
2.3. Địa điểm nghiên cứu.....	13

2.4. Thời gian nghiên cứu	13
2.5. Thiết bị nghiên cứu và phương pháp nghiên cứu	13
2.5.1. Thiết bị nghiên cứu	13
2.5.2. Phương pháp nghiên cứu	14
Chương 3: KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN	22
3.1. Thành phần loài LC BS ở KBT Quốc gia Nặm Hà, tỉnh Louangnamtha Lào.....	22
3.2. Nhận xét về thành phần loài	24
3.2.1. Sự đa dạng về thành phần phân loại học	24
3.2.2. Mô tả đặc điểm hình thái, sinh thái của các loài LC BS bổ sung cho KVNC.....	25
3.3. Sự phân bố LC BS ở KBT Quốc gia Nặm Hà, tỉnh Luông Nặm Tha, Lào	41
3.3.1. Phân bố theo sinh cảnh	41
3.3.2. Phân bố theo nơi ở	45
3.3.3. Phân bố theo độ cao.....	49
3.4. Các nhân tố đe dọa khu hệ LC BS và đề xuất hướng bảo tồn.....	51
3.4.1. Các nhân tố đe dọa LC BS ở KVNC	51
3.4.2. Đề xuất hướng bảo tồn LC BS ở KVNC.....	52
KẾT LUẬN, KIẾN NGHỊ.....	54
1. Kết luận.....	54
2. Kiến nghị	54
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	56

DANH MỤC CÁC KÍ HIỆU VIẾT TẮT

BS	Bò sát
DC	Dân cư
DTTN	Diện tích tự nhiên
đtg	Đồng tác giả
IUCN2015	Danh lục đỏ IUCN version 2015.4
KBT	Khu bảo tồn
KBTTN	Khu bảo tồn thiên nhiên
KVNC	Khu vực nghiên cứu
LC	Lưỡng cư
LC BS	Lưỡng cư, bò sát
SC	Sinh cảnh
SĐVN	Sách Đỏ Việt Nam, 2007. Phần Động vật
TLNT	Tỉnh Luông Nặm Tha
VQG	Vườn quốc gia
NHNPA	Khu Bảo tồn Quốc gia Nặm Hà

DANH LỤC CÁC BẢNG VÀ BIỂU ĐỒ

Trang

Bảng:

Bảng 3.1. Danh sách thành phần loài LC BS ở KVNC.....	22
Bảng 3.2. Đa dạng bậc phân loại LC ở KVNC	24
Bảng 3.3. Đa dạng bậc phân loại BS ở KVNC	25
Bảng 3.4. Sự phân bố các bậc phân loại của LC BS theo sinh cảnh.....	42
Bảng 3.5. Sự phân bố các bậc phân loại của LC BS theo nơi ở.....	45

Biểu đồ:

Biểu đồ 3.1. Tỷ lệ số loài LC BS phân bố trong từng sinh cảnh ở KVNC (%)..	43
Biểu đồ 3.2. Tỷ lệ số loài LC BS phân bố trong từng nơi ở tại KVNC (%).....	46
Biểu đồ 3.3. Tỷ lệ số loài LC BS phân bố theo độ cao tại KVNC (%).....	50

DANH LỤC CÁC HÌNH

	Trang
Hình 2.1. Sơ đồ đo kích thước Lưỡng cư không đuôi.A.....	16
Hình 2.2. Sơ đồ đo đếm vảy rắn	17
Hình 2.3. Tấm đầu của rắn	18
Hình 2.4. Các loại vảy lưng ở rắn.....	18
Hình 2.5. Cách đếm số hàng vảy thân	18
Hình 2.6. Vảy bụng, vảy dưới đuôi và tấm hậu môn	19
Hình 2.7. Các tấm trên đầu ở thằn lằn (<i>Mabuya</i>)	19
Hình 2.8. Lỗ tai thằn lằn (theo Bourret R., 1943)	19
Hình 2.9. Mắt thằn lằn (theo Bourret R., 1943)	20
Hình 2.10. Bản đồ các điểm thu mẫu thuộc KBT Quốc gia Nặm Hà, tỉnh Loungnamtha, Lào.....	21

MỞ ĐẦU

1. Lí do chọn đề tài

Lưỡng cư, bò sát (LC BS) là những mắt xích quan trọng trong lưới thức ăn của các quần xã sinh vật. Với số lượng loài rất phong phú và đa dạng, LC BS là tài sản vô giá đối với cộng đồng, là nền tảng trong chiến lược phát triển kinh tế - xã hội, bảo vệ môi trường đồng thời có ý nghĩa cực kỳ quan trọng đối với nông nghiệp và góp phần vào việc cân bằng sinh thái trong hệ tự nhiên và hệ nhân văn.

Ngoài giá trị khoa học, LC BS từ lâu đã được con người sử dụng làm thực phẩm, dược liệu, vật trang trí - động vật cảnh, trong kỹ nghệ da, và là thiên địch của rất nhiều loài sâu bọ phá hoại mùa màng, kể cả một số loài gặm nhấm gây hại cho con người như chuột... Mặt khác, ở một mức độ nhất định, chúng cũng là động vật gây hại: các loài rắn độc đe dọa sức khỏe, tính mạng con người và vật nuôi; là những vật chủ trung gian truyền bệnh của nhiều loài kí sinh; hay có thể xâm hại ngành thủy sản do các loài cá cũng là con mồi tự nhiên của nhiều LC BS...

Khu Bảo tồn Quốc gia Nam Hà (NHNPA) ở phía bắc tỉnh Luôngnặmtha bao gồm một số khu vực hoang dã quan trọng nhất và lớn nhất ở Lào Di sản ASEAN. Phần lớn Khu bảo tồn thiên nhiên Nam Hà được bao phủ bởi rừng rụng lá hỗn tạp; Với một dãy núi chạy đến biên giới với Trung Quốc dọc theo đỉnh cao này chủ yếu là rừng thường xanh khô và một số đồng cỏ. Ba con sông lớn Nam Tha, Nam Pháp và Nam Long chảy theo hướng nam tới sông Mê Kông được cung cấp bởi một mạng lưới sông suối dày đặc [46].

Năm Hà NPA có thể dễ dàng đi đến được từ thị trấn Luôngnặmtha, Muang Sing và Vieng Phoukha. Các hoạt động du lịch sinh thái trong và xung quanh Khu bảo tồn thiên nhiên Nam Hà cung cấp cho du khách một cơ hội độc nhất để khám phá những môi trường đa dạng, ở các làng nghề truyền thống và hỗ trợ các chương trình bảo tồn địa phương [46].